

Treveps

- skremmende, men ufarlige

Det finnes flere arter av treveps i Norge. Hunnene har et langt eggleggingsrør. Mange tror at det er en stikkbrodd og at den er farlig. Men, den stikker ikke mennesker eller dyr og er helt ufarlig.

TEKST: TORSTEIN KVAMME

Det har vært mange avisopp-slag om folk som har blitt «angrepet av monsterveps». Som oftest er det treveps. De er virkelig store og virker derfor skremmende, opptil 4,4 cm i lengde. Treveps finnes utbredt i hele det barskogkledde Norge. I tillegg kan de følge med ved og materialer til områder der de ikke finnes naturlig. Oftest angripes gran, men furu og andre bartreslag kan også angripes. De vanligste artene er kjempetrevpsen (*Urocerus gigas*) og blå treveps (*Sirex juvencus*).

Den største arten er som navnet antyder kjempetrevpsen. De voksne vepsene flyr fra høysommer utover til september. Kjempetrevps legger egg i ferske, døde eller sterkt svekkete trær. Ferske tømmerlunner tiltrekker seg kjempetrevps. Oftest sees hunnen. Hunnene er lette å skille fra hannene på grunn av den lange eggleggingsbrodden og fargene. Brodden kan stikkes et par cm inn i veden og eggene legges der. I tillegg til eggene skiller hunnene ut

Fuller ganger - Larveganger gnagd av kjempetrevpsens larver. Det er typisk at gangene er tettepakket med boremel og ekskrementer. Foto: Dan Aamlid/© Skog og landskap.

Runde utgangshull - I motsetning til de fleste vedlevende billene har treveps helt runde flyvehull. Foto: Dan Aamlid/© Skog og landskap.

Kjempetrevpsen (*Urocerus gigas*). Foto: Karsten Sund/Naturhistorisk museum, UiO.

Ufarlig for mennesker – En hun av kjempetreveps er klar til å legge egg i ved. Den lange brodden er egglegingsrøret og ikke en stikkbrodd. Foto: Ondřej Zicha/ondrej.zicha@gmail.com, <http://www.biolib.cz>

et slim som også inneholder sopp. Det er soppen som gjør at larvene kan leve i trevirket. Cellulose i trevirke er vanskelig å fordøye. Soppen hjelper til å bryte ned trevirket og cellulosen. Trevepsens larver spiser den soppangrepne veden. Hullene etter biller er som regel ovale i tverrsnitt i motsetning til trevepsenes hull som er omtrent runde. Mange av billene dytter også ut gnagspon, selv om dette ikke gjelder alle. Kjempetrevepsen pakker fint boremel i gangene, sammen med ekskrementer. Kjempetrevepsens utviklingstider er fra to år og oppover, hvis forholdene ikke er optimale. Det er larvene som gnager ganger i

veden og gjør teknisk skade på sagtømmer. Larvegangene kan bli over en meter lange og ofte er det stor variasjon i gangenes bredde. Dette henger sammen med at hannene er mindre og slankere enn hunnene. I likhet med mange andre vedlevende insektarter varierer individenes størrelse mye.

Bortsett fra teknisk skade er ikke treveps noe stort problem for skogbruket hos oss. I Sør-Afrika og New Zealand er blå treveps innført med menneskelig aktivitet. Her angriper den levende skog og er et stort problem i plantasjeskogbruket. Treveps kan klekkes fra fyringsved dersom forholdene er riktige. Det er kjent, men

mindre vanlig, at treveps også kan klekkes fra bygningsvirke. Når veps kommer ut fra trevirke i huset, til og med gjennom tapet, vekker det alltid stor ståhei. Selv om det har vært mange avisoppslag om treveps så er de ufarlige både for oss og huset. Treveps fortsetter ikke å gnage i flere generasjoner slik som husbukk og stripet borebille. Det er ikke nødvendig å starte bekjemping utover bruk av for eksempel en sammenrullet avis. Da har det mer en terapeutisk enn praktisk betydning.